

ŞARKTA KİTAP SEVGİSİ

Sevgili Adnan Ötüken'e

Prof. Dr. A. Süheyl ÜNVER

10-14 Kasım 1948 Ankara'dayız. Türk Tarih Kurumu'nun dördüncü Türk Tarih Kongresinde vatanımızın her tarafından gelen tarihçiler, müzeciler, arkeologlar, âlimler ve üstadlarla beraberiz. Ömrümüzün en mes'ut günlerini yaşadık. Derken bizleri bir gün Adnan Ötüken, kurduğu Millî Kütüphaneye çağırdı. Yarın önüne heykeli dikilecek bir milyonluk kütüphanenin tohumunu eken bu genç ve çalışkan âşıkının güzel sözlerini dinledik, yetiştirdiği gençlerle konuştuk. Sevincimize son olmadı. Ona teşekkürüne bile dilim dönmedi, zira ifade edemedim. Şüphesiz ki orada çok sevilen ve sayılan Adnan Ötüken'e maddi ve mânevi yardım edenlerin hizmet payları çoktur, fakat bu yazımla Adnan'ın şahsında kimler ise onları da şükranla anıyorum. O zaman zihnimden İstanbul'da ona şu satırlarımla teşekkür edeyim dedim.

Muhakkak ki dünyada kitap sevgisini herşeyin üstünde tutanların başında Şark milletleri vardır. Bunların önünde Türklerin geldiğini unutmamak lâzımdır. Bir eseri telif etmek veya örneğini almak, bunları nefis bir surette yazmak, gayet zarif bir üslûpta süslemek, ciltlemek ve bunlara sahip olmak bu sevginin başında gelir. Bunun ifadesi bizzat bu eserlerdir. İnsan bu zevkleri içinden duyar. Bunu dışarı çıkarmak isteyenler de bazı tâbirler kullanmışlar ve medlûller ortaya koymuşlardır. Biz kütüphanelerimizde kitaplarımızı sıra ile görmek itiyadından, Şarkın Türk, Arap ve Fars dillerinde bu manzum ve mensur tavsifleri kitapların boş yerlerinde gördükçe topladık ve bugün evimizde şark kitap sevgisini bildiren bir eser yazdıracak kadar çok malzeme ile bir dosya vücade getirdik. Ondan bazılarını seçerek alıyorum:

— Kitabımın kâğıdının bir köşesini her kim nişan için bükerse bana hançer çekmiş, kanımı dökmüş bir kaatil olur.

— İade etmek için kitap verdiklerimin gadr elinden ziyanım o kadar hesapsızdır ki muvakkat bile olsa kimseye kitap vermeğe tövbe ettim.

— Bu kitap benim ruhum ve ömrümün mahsulü gibidir. Ben ölünce nâdan bir cahile kalacak diye korkarım.

— Kitabın yüzüne baktıkça gönlüm eğlenir, emdiğim şeker kamışının sütü gibidir. Sakın kitabımı benden isteme. Çünkü bu, elimden güzel sevgilimi almak gibidir.

— Efendi, sana nasihatım olsun, evine nâdan bir insanı getirmekten çekin. Senin ruh arkadaşın kitap olsun, sakın yanına gönlünü eğlendirmek isteyen ehlihavâ arkadaşlar getirme..

— Bu kitap bana ölmez bir oğuldur. Zira beni kıyamet gününde hayr ile andırır.

— Eğer kendine hilesiz dost istersen yalnız olduğun zaman kitabı eline al.

— Kitapları toplamakla değil, bunların içindekileri öğrenmekle meşgul ol. Bunları dolaplarına koyup üstlerini kilitliyenler ve bunlardan istifade eden kimselerin istifadelerine mâni olanlar bu hareketleri ile bu kitapları bir nevi helâk ve tahrip etmiş olurlar. Bazı cahiller vardır ki bunlar, bu kitapların muhtevalarına ve bunları okuyan kimselere karşı kalplerinde şiddetli buğuz beslerler ve bu kitapları yok etmek isterler.

— Benim için dünyada en aziz ve mukaddes şey ve en hayırlı arkadaş ve müshâp kitaptır.

— Ben nerede olursa olsun kitabımın zayi olmaması için kuvvetli yemin ettirmeden ve kendisinden rehin almadan hiç bir vakte bir kimseye kitap vermemek için yemin ettim.

— Eğer okuduklarını hafızanda saklayamazsan kitap toplamaktan hiçbir fayde yoktur. İlmin evde olduğu halde bir mecliste hazır olmak arzu eder misin?

— Ey benden kitabımı muvakkaten alan; Allah emaneti geri vermekçi emretmiştir. Allahı sever isen emaneti geri vermek hususunda ihmal gösterme, yarına bırakma, böyle bir hareket hiyanetin başıdır.

— Elde etmek için ne kadar zahmetler ve fedakârlıklar ihtiyar ettiğim ve elde ettikten, mülküne geçtikten sonra başkalarının eline geçmemesi için o kadar hasislik ve tutumluluk gösterdiğim nekadar kitap vardır ki benim ecelim geldikten, öldükten sonra başkalarının eline geçmiştir.

— Güvercin öttüğü müddetçe bu kitabın sahibi mes'ut, âlim ve uzun ömür ile yaşasın.

— Bu benim malımdır diye öğündüğün bir şey hakkında herkesin, bu, vaktiyle flân kimsenin elinde idi, demesi onun senin elinde kalmıyacağını göstermek için kâfidir.

— Bu zamanda en hayırlı arkadaş kitaptır.

— Seyyid Şerif soruyor: Senden kitap isteyen kimseye karşı hasislik gösterme, ver. Hasisliğin cezası cehennem ateşi olduğuna dair vârit hadîsi rivayet edenlerden duymadın mı?

— Sadeddin Teftezanî buna sevap veriyor: Ey benden kitaplarımı istiare etmek isteyen kimse; âşıkın mâşukunu başkasına âriyet vermesinin nekadar ayıp olduğu elbette mâlumdur. Benim ise bu dünyada sevgilim kitaptır. Sen hiçbir sevilenin muvakkaten verildiğini gördün mü?

— Dostların kitabına tama' etmek kötü ve fena huyluluktur. Okuyup geri vermemekse civanmertliğe muhaliftir, nâmertliktir.

— Benim sevgilim kitap ve kalemdir. Geriye kalanların hepsi mihnet, endişe ve gamdır.